

ફરિશ્તાઓના પ્રકાર

ફરિશ્તાઓના વિભિન્ન પ્રકારો છે અને દરેકની અલગ-અલગ જવાબદારીઓ છે., જેને તેઓ સંપૂર્ણ નિષ્ઠાથી અદા કરે છે. અલ્લાહ ત્આલાએ ફરમાવ્યું :

﴿ لَا يَسْقُونَهُ، بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴾ (٢٧) ﴿ الأنبياء: ٢٧ ﴾

અનુવાદ : “તેના સામે આગળ વધીને નથી બોલતા અને બસ, તેની આજ્ઞાનું પાલન કરે છે.”

(અંબિયા, આ. ૨૭)

અલ્લાહના અર્શ (રાજ-સિંહાસન)ને ઉઠાવવાવાળા ફરિશ્તાઓ :

ફરિશ્તાઓના એક પ્રકારનું કામ અલ્લાહના અર્શને ઉઠાવવાનું છે. કુર્આનમાં છે :

﴿ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا ﴾ (٧) ﴿ غافر: ٧ ﴾

અનુવાદ : “અલ્લાહના અર્શના ફરિશ્તાઓ, અને એ જેઓ અર્શની આસપાસ હાજર રહે છે, સૌ પોતાના રબની પ્રશંસાની સાથે તેની તસ્બીહ (ગુણગાન) કરી રહ્યા છે, અને તેના પર ઈમાન રાખે છે અને ઈમાનવાળાઓ માટે મગફિરત (માફી અને મુક્તિ)ની દુઆ કરે છે.” (સૂર: ગાફિર, આ. ૭)

બીજી જગ્યાએ ફરમાવ્યું :

﴿ وَالْمَلِكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَّةٌ ﴾ (١٧) ﴿ الحاقة: ١٧ ﴾

અનુવાદ : “અને આઠ ફરિશ્તાઓ એ દિવસે તારા રબનું અર્શ પોતાના ઉપર ઉઠાવેલ હશે.”

(સૂર: હાક્કા, આ. ૧૭)

અર્શના આસપાસ રહેવાવાળા ફરિશ્તાઓ :

ફરિશ્તાઓનો એક પ્રકાર એ છે, જે અલ્લાહના અર્શના આસપાસ રહે છે અને ભ્રમણ કરતા રહે છે. તેઓ હર પળ ગમે તે સ્થિતિમાં અલ્લાહની પ્રશંસા અને સ્તુતિ તેમજ તેની તસ્બીહ અને તક્દીસ કરતા રહે છે. અલ્લાહ ત્આલાએ ફરમાવ્યું :

﴿ وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ﴾ (٧٥) ﴿ الزمر: ٧٥ ﴾

અનુવાદ : “અને તમે જોશો કે ફરિશ્તાઓ અર્શને ગોળ ફરતે વર્તુળ બનાવીને પોતાના રબની પ્રશંસા અને સ્તુતિ કરી રહ્યા હશે.” (સૂર: ઝુમર, આ.૭૫)

જન્મતના ફરિશ્તાઓ :

જન્મતના ફરિશ્તાઓ જન્મતના નિરીક્ષક અને ત્યાંની વ્યવસ્થા કરવાવાળા હશે. તેઓ જન્મતવાસીઓની સેવા કરશે. જે લોકો જન્મતમાં દાખલ થશે તેમનું અભિવાદન કરશે, સ્વાગત કરશે. જન્મતવાસીઓને બતાવશે કે આ નેઅમતો (બક્ષિસો) અલ્લાહે તમારા માટે તૈયાર કરી છે. તમને મુબારક ! તમને ખુશખબર ! અલ્લાહ ત્આલા કુઆનમાં ફરમાવે છે :

﴿ لَا يَخْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَنَلَقَهُمُ الْمَلَائِكَةُ هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴾ ﴿ ١٠٣ ﴾ الأنبياء: ١٠٣

અનુવાદ : “તે અત્યંત ગભરાટનો સમય તેમને જરા પણ પરેશાન નહીં કરે, અને ફરિશ્તાઓ તેમનું હૃદયપૂર્વક અભિવાદન કરશે કે આ તમારો એ જ દિવસ છે, જેનો તમારા સાથે વાયદો કરવામાં આવ્યો હતો.” (સૂર: અંબિયા, આ.૧૦૩)

બીજી જગ્યાએ ફરમાવ્યું :

﴿ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾ ﴾ الرعد: ٢٣ - ٢٤

અનુવાદ : “ફરિશ્તાઓ ચારે તરફથી તેમના સ્વાગત માટે આવશે અને તેમને કહેશે કે તમારા પર સલામતી થાય. તમે દુનિયામાં જે રીતે ધૈર્યથી કામ લીધું તેના કારણે આજે તમે તેને પાત્ર ઠર્યા કે બસ, શું સુંદર છે આ આખિરતનું ઘર !” (સૂર: રઅદ, આ.૨૩-૨૪)

રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

« آتِي بَابِ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَاسْتَفْتَحْ، فَيَقُولُ الْخَازِنُ: مَنْ أَنْتَ؟ فَأَقُولُ: مُحَمَّدٌ، فَيَقُولُ: بَكَ أَمِرتُ لَا أَفْتَحُ لِأَحَدٍ قَبْلَكَ » (مسلم، أحمد)

અનુવાદ : “હું જન્મતના દરવાજા પર પહોંચીશ અને તેને ખોલવા માટે કહીશ, તો નિરીક્ષક ફરિશ્તો પૂછશે : કોણ ? હું કહીશ કે હું મુહમ્મદ છું. તો તે દરવાજો ખોલી નાખશે અને કહેશે કે મારા રબે કહ્યું હતું કે તમારા પહેલા કોઈના માટે દરવાજો ન ખોલું.” (મુસ્લિમ, અહમદ)

જહન્નમના નિરીક્ષક ફરિશ્તા :

આ ફરિશ્તાઓ જહન્નમની દેખરેખ માટે નિયુક્ત હશે. તેમને ‘ઝબાનિયા’ કહેવામાં આવે છે. તેમની સંખ્યા ઓગણીસ (૧૯) છે. આ ફરિશ્તાઓ જહન્નમવાસીઓને અઝાબ (યાતના) આપશે. અલ્લાહ ત્આલાએ ફરમાવ્યું :

﴿سَأَصْلِيهِ سَقَرٌ ﴿٣٦﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرٌ ﴿٣٧﴾ لَا بُقْعَىٰ وَلَا نَذْرٌ ﴿٣٨﴾ لَوَاحَةٌ لِلْبَشَرِ ﴿٣٩﴾ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾ وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً ﴿٣١﴾﴾ المدثر: ٢٦ - ٣١

અનુવાદ : “ટૂંક સમયમાં આને દોજખમાં નાખી દઈશ, અને તમે શું જાણો કે શું છે દોજખ ? ન બાકી રાખે, ન છોડે ! ચામડી બાળી નાખનારી ! ઓગણીસ કર્મચારીઓ તેના પર નિયુક્ત છે. અમે દોજખના આ કર્મચારીઓ ફરિશ્તાઓને બનાવ્યા છે.” (સૂર: મુદસ્સિર, આ. ૨૬-૩૧)

જહન્નમની દેખરેખ માટે નિયુક્ત એક ફરિશ્તાનું નામ ‘માલિક’ છે, જેને જહન્નમવાસીઓ પોકારશે, તેના પાસે મદદ માંગશે. અઝાબની તીવ્રતાના કારણે તેમની ઈચ્છા હશે કે તેમને મૃત્યુ આવી જાય. અલ્લાહ ત્આલાએ આનું ચિત્રણ કુર્આનમાં આ પ્રમાણે કર્યું છે :

﴿وَنَادُوا يَمْلِكُ لِيَقْضِ عَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَكْتُوبٌ ﴿٧٧﴾﴾ الزخرف: ٧٧

અનુવાદ : “તેઓ પોકારશે : હે માલિક ! તારો રબ અમને સમાપ્ત જ કરી નાખે તો સારું ! તે જવાબ આપશે : તમે આમ જ પડી રહેશો.” (સૂર: ઝુખરુફ, આ. ૭૭)

બીજી જગ્યાએ ફરમાવ્યું :

﴿وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾﴾ قَالَ أُولَٰئِكَ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَاَدْعُوا وَمَا دَعُوتُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾﴾ غافر: ٤٩ - ٥٠

અનુવાદ : “પછી આ દોજખમાં પડેલા લોકો, જહન્નમના કાર્યકર્તાઓને કહેશે, પોતાના રબને દુઆ કરો કે અમારા અઝાબ (યાતના)માં બસ એક દિવસનો ઘટાડો કરી નાખે. તેઓ પૂછશે : શું તમારા પાસે તમારા રસૂલો (ઈશદૂતો) સ્પષ્ટ નિશાનીઓ લઈને નહોતા આવ્યા ? તેઓ કહેશે : હા - ! જહન્નમના કાર્યકર્તાઓ બોલશે : પછી તો તમે જ દુઆ કરો અને કાફિરોની દુઆ વ્યર્થ જ જવાવાળી છે.” (સૂર: ગાફિર, આ. ૪૯-૫૦)

માતાના ગર્ભમાં પોષણ પામતા ભ્રૂણ માટે ફરિશ્તાઓ :

માતાના ગર્ભમાં પોષણ પામતા ભ્રૂણના નિયમન માટે કેટલાક ફરિશ્તાઓ નિયુક્ત છે. આ ફરિશ્તાઓ માતાના ગર્ભમાં પડેલા વીર્યને જુદા-જુદા સ્વરૂપોમાં પરિવર્તિત કરે છે અને તેમની રોજી, તેમની ઉંમર, ઉપરાંત તેમનું દુર્ભાગ્ય કે સૌભાગ્ય અને ખુશનસીબીના નિર્ણયો લખે છે. હદીસમાં છે :

« إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا، ثُمَّ يَكُونُ فِي ذَلِكَ عِلْقَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَكُونُ فِي ذَلِكَ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يُرْسَلُ الْمَلَكُ فَيَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ، وَيُؤَمَّرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ: يَكْتُبُ رِزْقَهُ، وَأَجَلِهِ، وَعَمَلِهِ، وَشَقِيٍّ أَوْ سَعِيدٍ » متفق عليه.

અનુવાદ : “માતાના ગર્ભમાં ચાળીસ દિવસ સુધી શુકાણુ (વીર્ય) રહે છે. પછી ચાળીસ દિવસ સુધી તે જામી ગયેલા લોહીના સ્વરૂપમાં રહે છે અને પછી તે માંસના લોચાનું સ્વરૂપ ધારણ કરી લે છે, પછી અલ્લાહ ત્આલા એક ફરિશ્તો મોકલે છે, જે તેમાં રૂહ (આત્મા) ફૂંકે છે અને ચાર વસ્તુઓ વિશે નિર્ણય લખે છે :

સૌપ્રથમ એ કે તેની રોજી કરેટલી હશે.

બીજું એ કે તેને મૃત્યુ ક્યારે આવશે.

ત્રીજું એ કે તે શું-શું કરશે.

ચોથું એ કે તે ભાગ્યશાળી હશે કે દુર્ભાગ્યશાળી હશે.” (બુખારી અને મુસ્લિમ)

